

Finnországi emlékeim

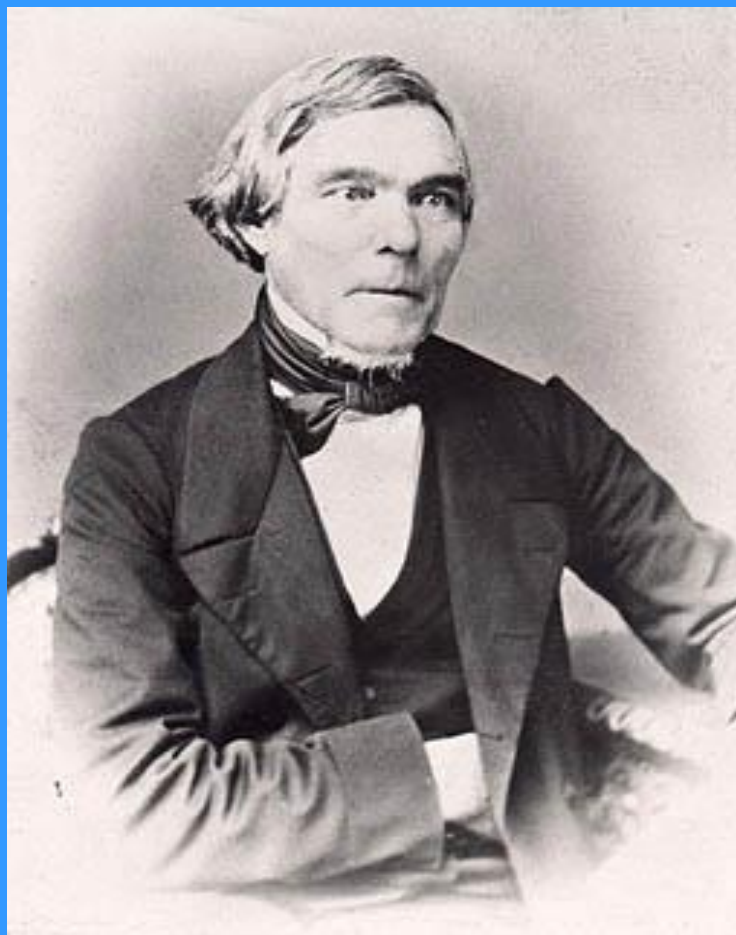

Elias Lönnrot, akinek a Kalevalát köszönhetjük

A Kalevala születése, előzmények

1500-as évek:

- Mihael Agricola, zsoltárkiadás;
Vejnemöjnen, Ilmarinen

1600-as évek:

- Tervszerű gyűjtés; varázsigék, énekek, ősapa történetek

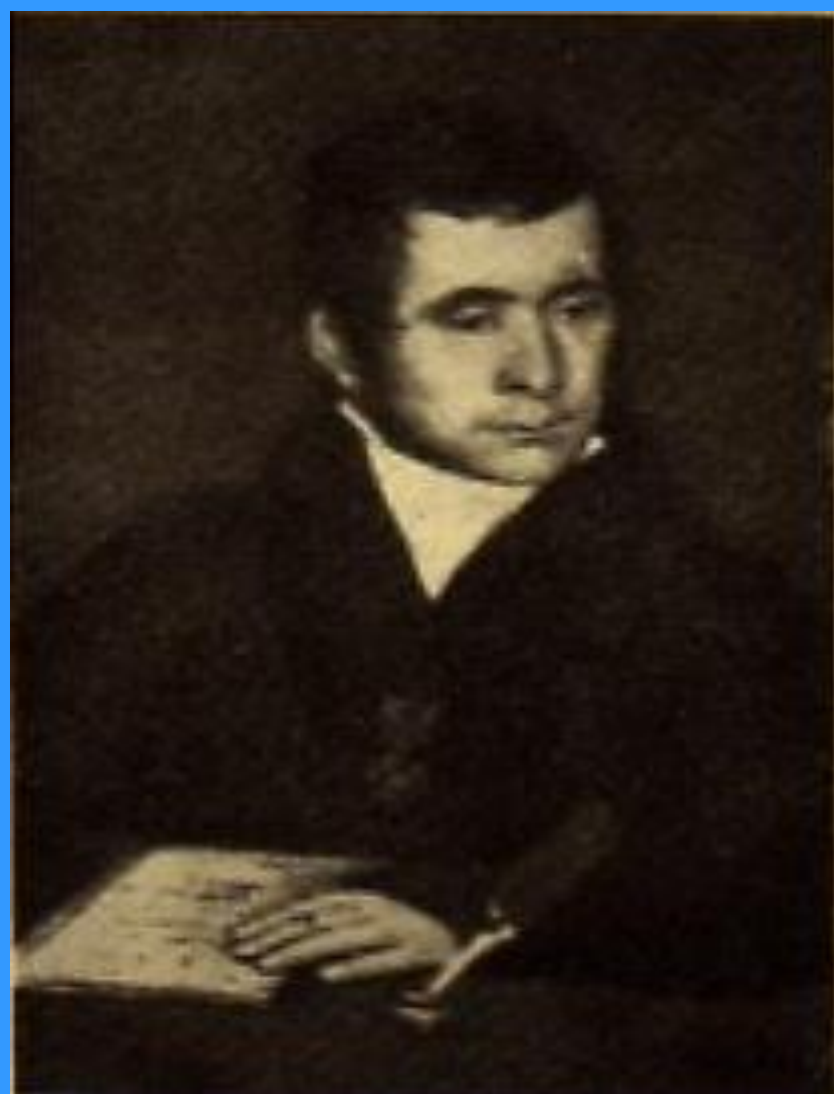
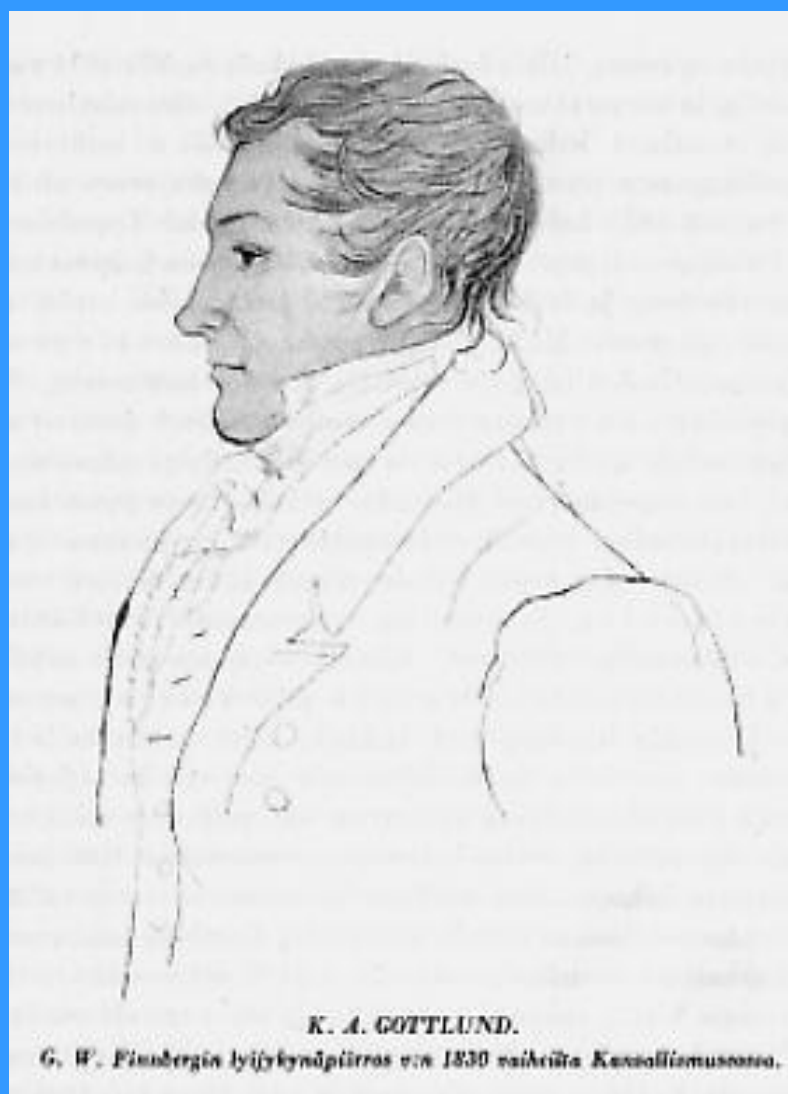
1771:

- Henrik Gabriel Porthan (Szolnok, Damjanich Múzeum – Verseghy és Porthan levelezésére vonatkozó emlékek)
- népi énekek gyűjtése, kiadása
- a finn népköltészet rendszerezése

19. század eleje:

- Kaarle Aksel Gottlund: „Kis runók Finnország fiainak mulatságára” c. gyűjteménye
- „Egységes eposz” gondolata
- Christian Ganander kézikönyve – forráskiadás lett
- Sahari Topelius gyűjtése a későbbi Kalevala nyersanyagául szolgált

1820-as évektől Elias Lönnrot munkássága

Az ősi népköltészet jellemzői Elias Lönnrot idején:

Mitikus runók:

- Témájuk: a teremtés, a világ születése
- Főszereplője: a mindentudó énekes, sámán, bölcs
- Lírai dalok: az ember hangulatait szólaltatták meg
- A rituális költészet témája: lakodalom, medvetor

Dalos hagyomány:

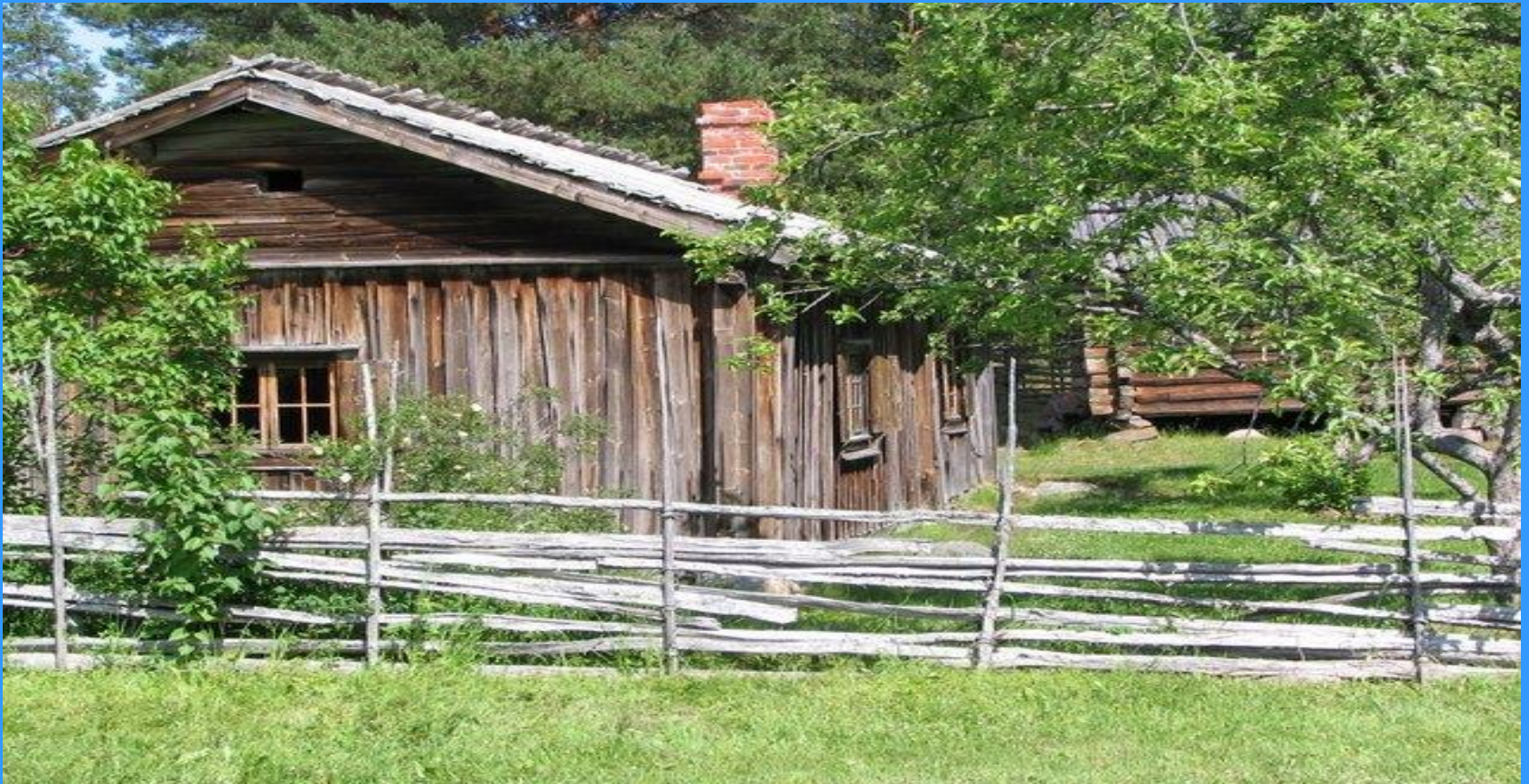
- A 19. századig eleven
- A reformációt követően pogánynak bélyegezte az egyház
- Feljegyzése a 17. századtól
- Gyűjtése a 19. századtól
- Napjainkban is élnek az ősi rúnók

Elias Lönnrot

- Orvos
- Nyelvész
- Népköltészeti alkotások gyűjtője
- A Kalevala összeállítója

1802. április 9. Sammatti

Szülőháza

- 7 gyermekes szegény család
- Apja szabó
- Lönnrot tanulmányai alatt apjával együtt dolgozik

1822 Turku, egyetem

- Orvostudomány
- Latin nyelv
- Görög nyelv
- Történelem
- Irodalom

1827 – disszertáció a finn mitológiáról

- Vesilahti: házitanító

1828 – gyűjtőút (6000 sor varázsige)

- rendszerezés
- Helsinki, egyetem

Karjalai Venehjärvi dalosfalu

1831

- Finn Irodalmi Társaság megalapítása
- Gyűjtőút, kolerajárvány

1832

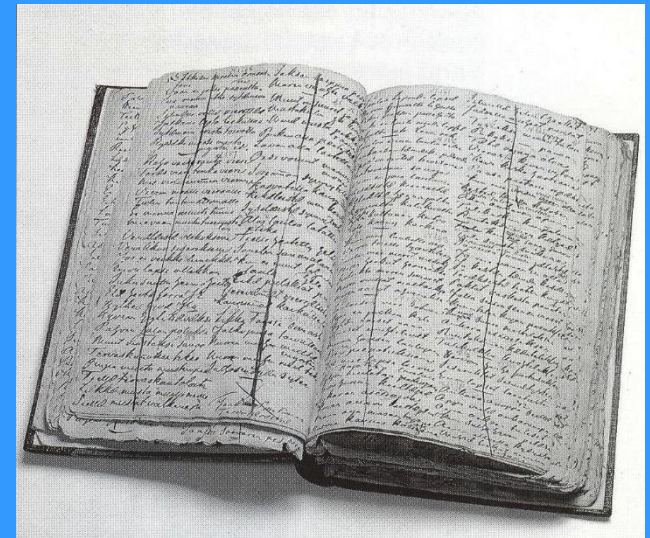
- gyűjtőút, 3000 sornyi anyag

1833-1852

- Kajaani városka orvosa; gyűjtőutak

1829-31

- A Kantele-füzetek megjelenése

Lönnrot kézírata a Finn Irodalmi Társaság népköltészeti gyűjteményében

Kantele

taikaa

Suomen Kansan,

sekä Väenpoika enä Mytysempid

Kunnoja ja Lauluja.

Ensimmäisen Osan.

Kaikkien ja pöytäkirjojen

ELLAS LÖNNROT,

Mytyksien Kaikkien

---

§ 6 6 3 2 0 3 0 1

Printetty Helsingissä luvun Vuonna 1899

KANTELEEN: I OSAN NIMILEHTI.

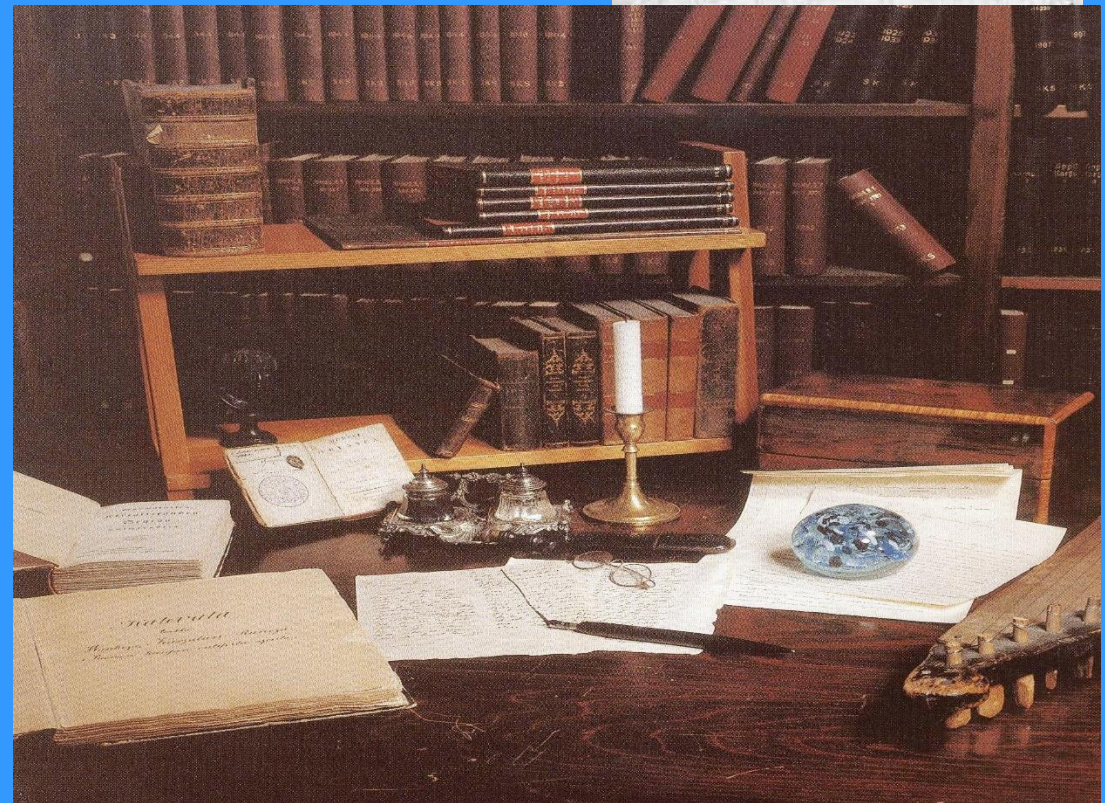
1833

- célja egységes eposz létrehozása
- gyűjtőutak;
  - Ős Kalevala (5000 soros költemény)

1835. február 28.

- az előszó aláírása,
Kalevala napja

Lönnrot íróasztala

1835-37 gyűjtőutak

1840-41 Kanteletar,

lírikus dalok gyűjteménye

1849 Kalevala 22795 sor,

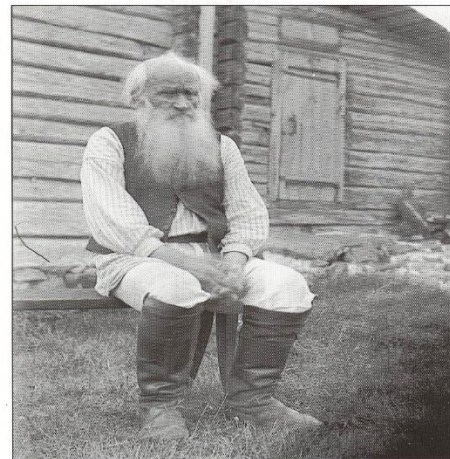
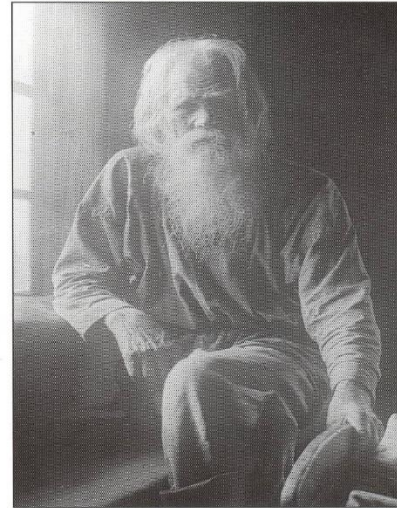
50 runó

*Stepanie Lesonen a Lönnrotnak éneklő
Varahvontta Sirkeinen unokája. Samuli
Paulaharja 1915-ben készítette Stephanie
képét Venehjärvi faluban. SKS.*

*Rimmi Uljaska, Elias Ahtonen vonásai
fedezhetők fel Akseli Gallen-Kallela Aino
triptichonjának Väinämöinen alakjában. Fotó
Samuli Paulaharju 1915. SKS.*

*Pedri Shemeikka, híres vadász és runóénekes
Suistamoban született, de később Ilomantsiban
élt. Fotó Samuli Paulaharju 1907. SKS.*

*Matjoi Plattonen runóénekes Suojärviből,
Ladogai-Karéliából. Fotó A. O. Väisänen
1917. Kalevala Társaság.*

Runóénekesek a 20. század elején

Lönnrot érdeme

- Vándorbottal faluról falura, tanyáról tanyára járt
- Felfedezte és összegyűjtötte a runókat
- Felismerte, a runók egy nagy egész részei
- Megérezte, az egész milyen hatalmas
- Hivatásává vált a darabok összefűzése, összeállította és megteremtette a Kalevalát
- Gyűjtőből egyben költővé is vált

1852

- doktorál finn nyelvészetből

1853-62

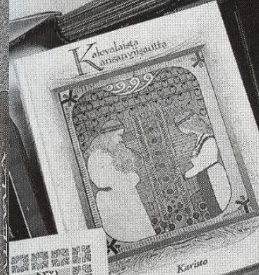
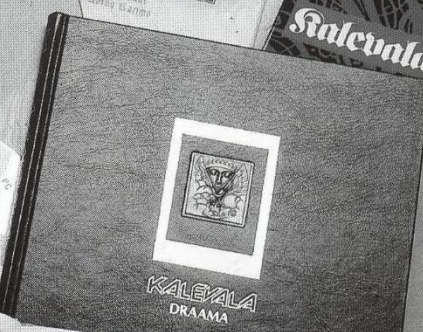
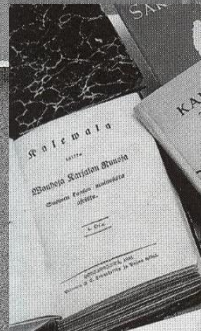
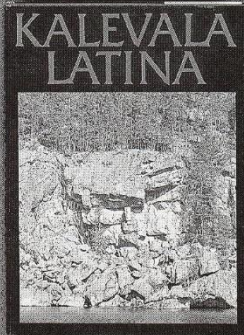
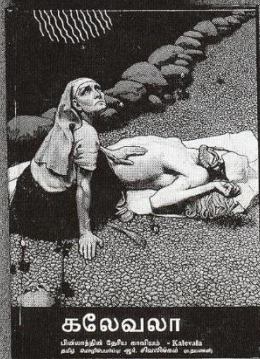
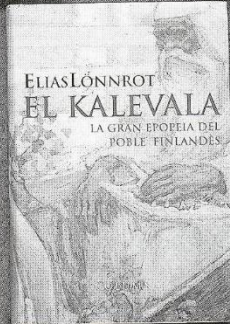
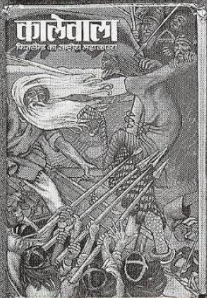
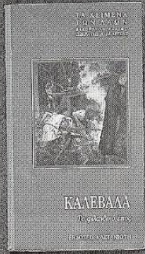
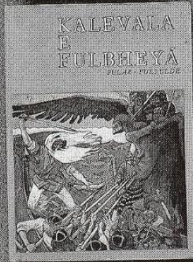
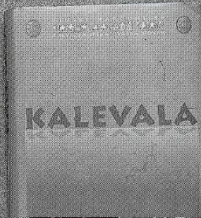
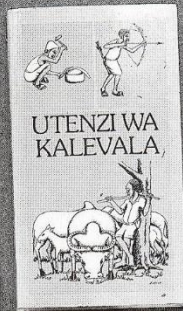
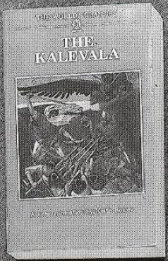
- a helsinki egyetemen a finn nyelv professzora
- a finn nyelv megújítója
- rokon nyelvek (elsősorban a lapp) kutatója
- finn – svéd szótár szerkesztője

Nyugdíjas évei:

- Sammattiban aktívan dolgozik
- 80 évesen is jelentős műveket ad ki

A Kalevala utóélete dióhéjban

- 150 fordításváltozat
- 51 nyelvre teljesen lefordították
- 46 nyelven adták ki
- 5 teljes magyar fordítás

- Balladavilágunk (pl. Görög Ilona)

- Opera

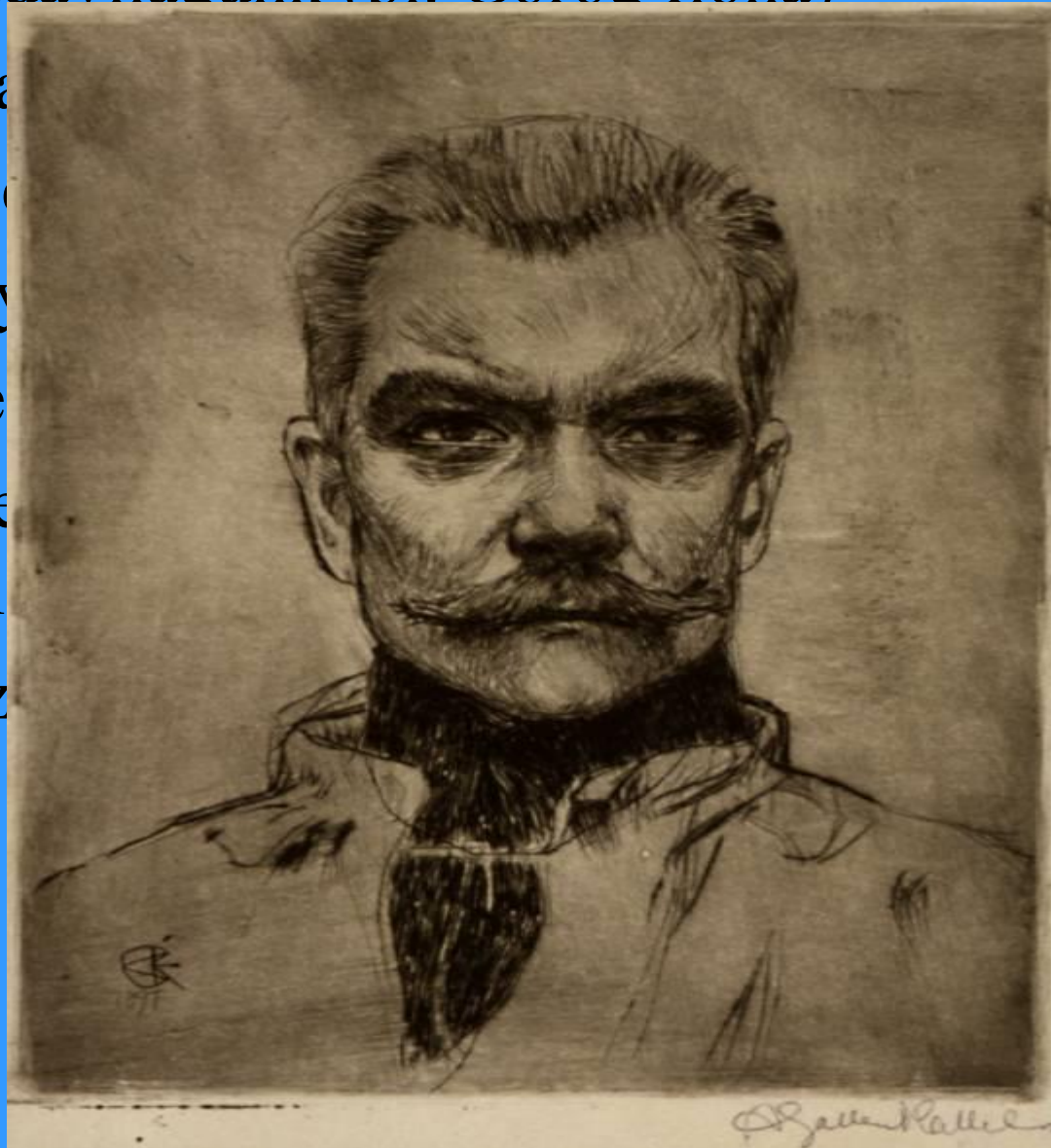
- Tolki

- Arany

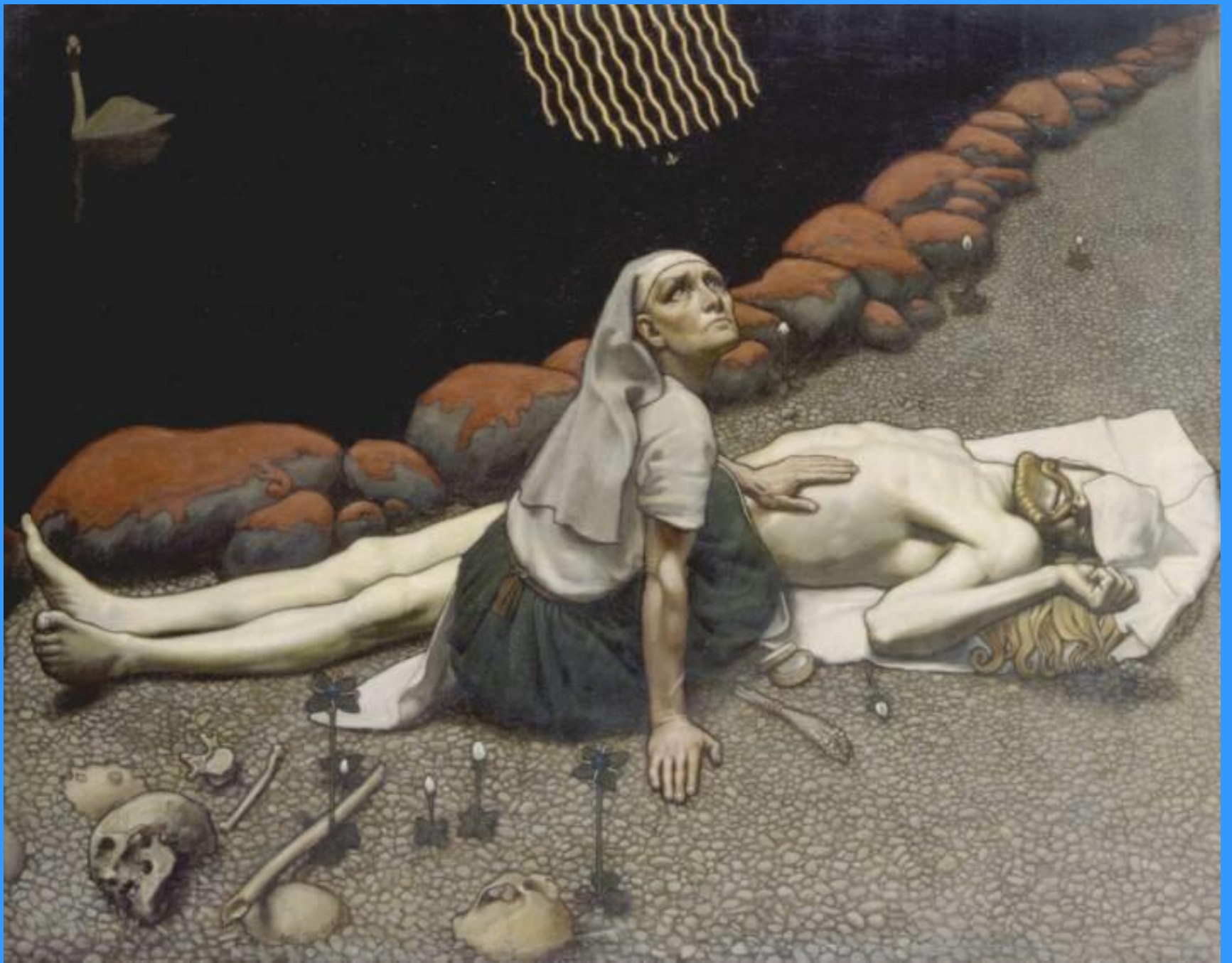
- Józse

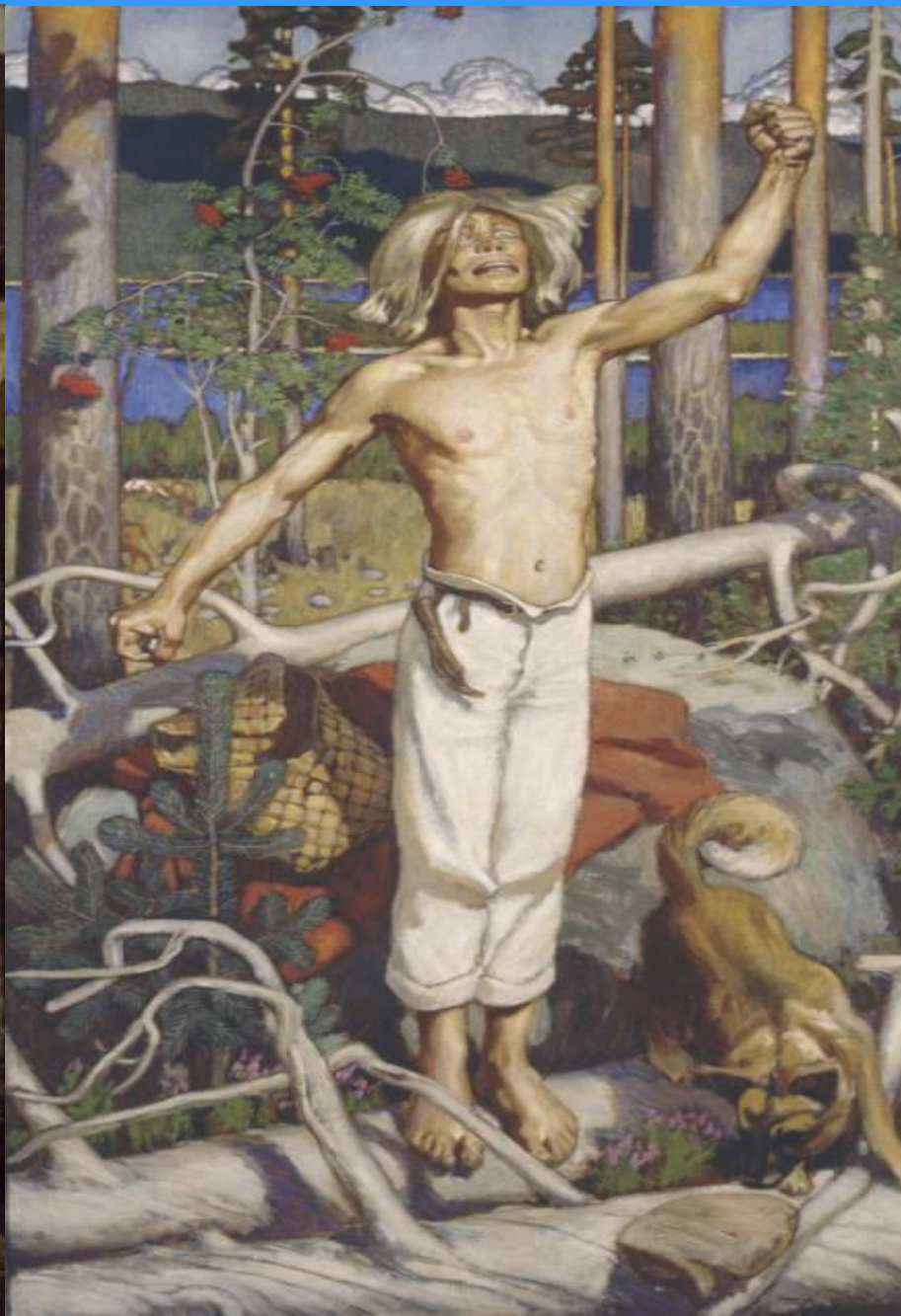
- Vízke
énekl

- Illusz

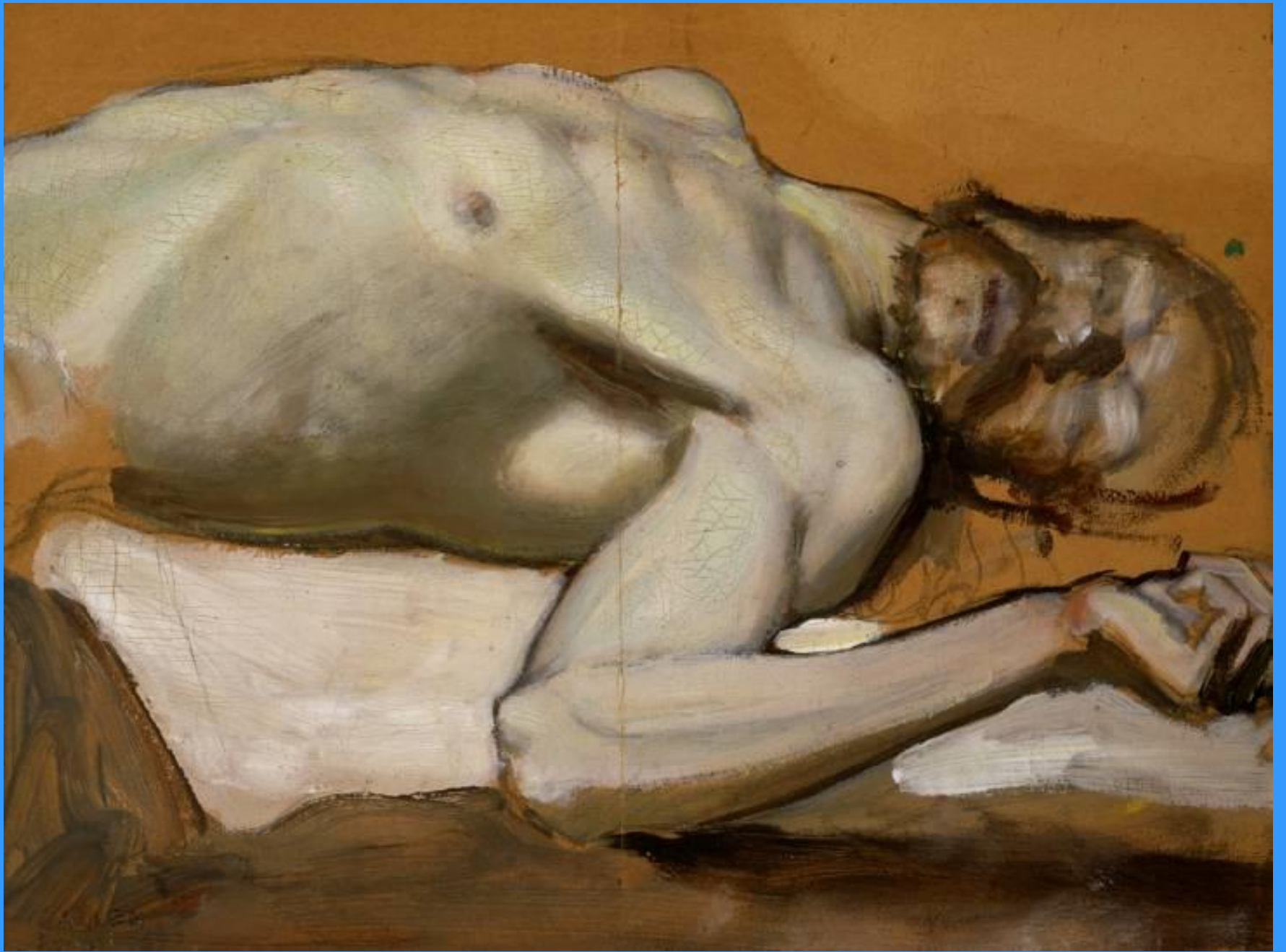
nekét

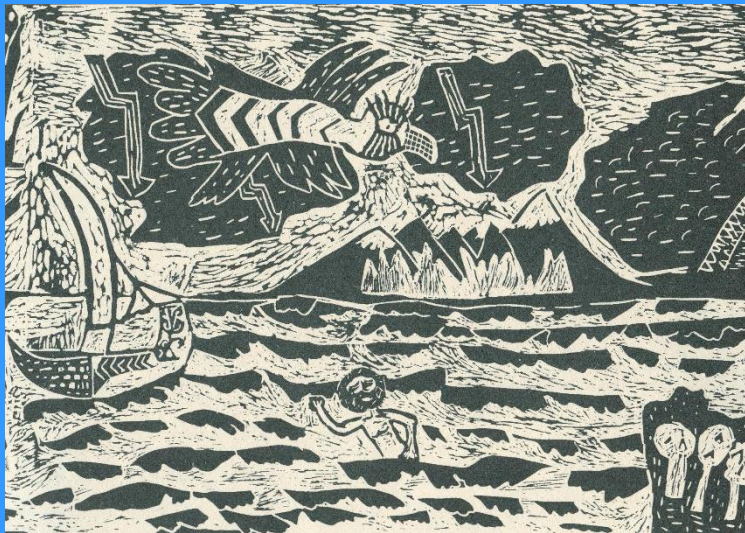
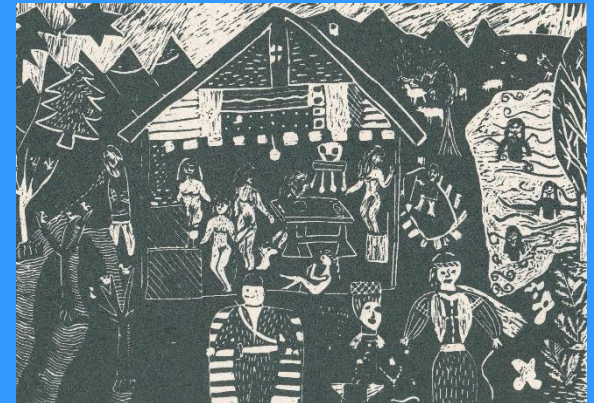

A szolnoki metszőkőr alkotásai Szávai István gondozásában

Páldi János:

Finnugor világörökség
c. tanulmánya

Martta Wendelin

Kodály Zoltán

"Ki a tölgynek ágát törte, szerencsét szerzett magának-"

(Kalevala: Második ének 191-192)

Martta Wendelin
Kalevala-illusztrációi

"Kenpä siitä oksan otti, se otti ikuisen onnen-"

(Kalevala: Toinen runo 191-192)

Martta Wendelin
Kuvia Kalevalasta

A Finni Nagykövetség kiállítása 2004,
gyűjtötte és szerkesztette Jatta von Konow
Suomen suurlähetystön näyttely 2004,
koonnut ja toimittanut Jatta von Konow